

АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ ЩОДО КІЛЬКОСТІ ВИДІВ СПОРТУ, ВИЗНАНИХ В УКРАЇНІ ЗА ПЕРІОД 2001-2024 РОКІВ

Ворона Віта Вікторівна,

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
доцент кафедри фізичного виховання і спорту
Сумського державного університету
ORCID ID: 0000-0003-4958-3019,
Scopus Author ID: 57211336890

Скрипка Ірина Миколаївна,

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
доцент кафедри теорії та методики спорту
Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка
ORCID ID: 0000-0002-4446-2122
Scopus Author ID: 57195978617

Бугрій Станіслав Володимирович,

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту
Київського інституту Національної гвардії України
ORCID ID: 0009-0007-8140-1322

Вагомим показником розвитку виду спорту в країні є залученість до занять цим видом спорту значної кількості різних груп населення. На рівні держави існують механізми, які сприяють популяризації різних видів спорту, в тому числі і за рахунок їх включення до реєстру (переліку) визнаних видів спорту в Україні та надання державної підтримки. Мета – проаналізувати нормативно-правову базу і відстежити динаміку офіційного визнання різних видів спорту на рівні держави у період з 2001 року по 2024 рік. Методи дослідження: аналіз наукових джерел, нормативно-правової бази Верховної Ради України та профільного Міністерства, методи статистичного аналізу. Результати. Аналіз нормативно-правової бази Верховної ради України, а саме наказів «Про затвердження Переліку видів спорту, що визнані в Україні» і «Про затвердження Реєстру визнаних видів спорту в Україні» 2001, 2012 і 2015 років зі значною кількістю дозволив чітко визначити кількість видів спорту та зміни щодо їх включення і виключення з переліку і реєстру. Висновки. За період з 2001 і на початок 2024 року спостерігається позитивна динаміка щодо збільшення кількості видів спорту в країні. Кількість зареєстрованих олімпійських видів спорту зросла з 52 до 56. Перелік видів спорту осіб з інвалідністю з ураженням опорно-рухового апарату, вадами зору, слуху та розумового і фізичного розвитку розширився з 35 до 45 видів. Найбільші зміни щодо внесення видів спорту до реєстру стосувалися неолімпійських та національних видів спорту. Їх кількість за означений період зросла майже вдвічі з 70 до 120. Загальна кількість видів спорту визнаних в Україні за досліджуваний період зросла з 157 до 221. Значне різноманіття визнаних видів спорту і їх постійне кількісне збільшення, позитивно впливає на залученість населення до занять спортом. Офіційно визнаний вид спорту отримує право на державну підтримку і, як наслідок, на проведення офіційних змагань, створення національних команд для виступу за кордоном, присвоєння спортивних звань, фінансування і розвиток інфраструктури тощо.

Ключові слова: нормативно-правова база, визнані види спорту в Україні, перелік, реєстр, динаміка.

Vorona Vita, Skrypka Iryna, Buhrii Stanislav. Analysis the legal framework of the number of sports recognized in Ukraine for the period 2001-2024

An important indicator of the development of a sport in the country is the involvement of a large number of different population groups in this sport. At the state level, there are mechanisms that promote the popularization of various sports due to their inclusion in the register (list) of recognized sports in Ukraine and providing state support. The goal is to analyze the legal framework and to track the dynamics of official recognition of various sports at the state level in the period from 2001 to 2024. Research methods: analysis of scientific sources, regulatory framework of the Verkhovna Rada of Ukraine and the relevant Ministry, methods of statistical analysis. The results. The analysis of the regulatory framework of the Verkhovna Rada of Ukraine, namely the orders "On the approval of the List of sports recognized in Ukraine" and "On the approval of the Register of recognized sports in Ukraine" of 2001, 2012 and 2015 with a significant number allowed to clearly determine the number of sports and changes regarding their inclusion and exclusion from the list and register. Conclusions. For the period from 2001 to the beginning of 2024, there is a positive trend in increasing the number of sports in the country. The number of registered Olympic sports increased from 52 to 56. The list of sports for persons with disabilities with musculoskeletal disorders, vision, hearing, and mental and physical development disabilities expanded from 35 to 45 sports. The biggest changes regarding the inclusion of sports in the register concerned non-Olympic and national sports. Their number almost doubled from 70 to 120 during the specified period. The total number of sports

recognized in Ukraine increased from 157 to 221 during the research period. The diversity of recognized sports and their constant quantitative increase positively affects the population's involvement in sports. An officially recognized sport receives the right to state support and, as a result, to hold official competitions, create national teams to compete abroad, assign sports titles, finance and develop infrastructure, etc.

Key words: *recognized sports in Ukraine, list, register, dynamics.*

Вступ. Заняття спортом в Україні є важливою частиною загальнонаціональної культури, і розвиток різних видів спорту в країні визначається не лише результатами на міжнародних змаганнях, а й зацікавленістю населення у фізичній активності та здоровому способі життя.

За даними авторів [11, с. 71] рівень популярності спорту можна оцінити на основі інтересу та визнання, яким користуються певні види спорту чи спортивні події загалом. Показники популярності можуть включати такі фактори, як кількість глядачів на телевізійних екранах або на стадіонах, число людей, які займаються цим видом спорту, або обсяг публікацій та інформації про цей вид спорту у ЗМІ. Окрім того, є можливість виміряти популярність за кількістю запитів в Інтернеті.

Про зацікавленість в різноманітні види спорту свідчить значне збільшення кількості видів спорту, офіційно визнаних за часи незалежності України. Цей процес безпосередньо пов'язаний з розвитком спортивної індустрії у світі, з внесенням нових видів спорту до програми Олімпійських ігор, проведення міжнародних змагань тощо [10].

За результатами досліджень Л. Борисевич і А. Світлозарової [1] та інших авторів [4] було визначено, що спорт, є видом суспільної діяльності, яка здатна привернути увагу величезної кількості людей різного віку, статі, професії тощо, і саме це робить його одним із найбільш популярних видів.

Матеріали та методи. У процесі дослідження використовували теоретичний аналіз наукових джерел, нормативно-правової бази Верховної Ради України та профільного Міністерства, методи статистичного аналізу.

Результати. Одним з вагомих показників розвитку виду спорту в країні є залученість до занять цим видом спорту значної кількості різних груп населення. Якщо вид спорту користується популярністю, то відповідно, на рівні держави формуються умови для його розвитку: створюється інфраструктура і осередки для залучення населення до занять спортом; здійснюється фінансування державою закладів, де культивується вид спорту, спортивних команд; проводяться змагання різного рангу тощо. Як показують дослідження авторів [2; 3], після внесення виду спорту до «Реєстру визнаних видів спорту в Україні» відбувається суттєвий подальший розвиток виду спорту.

Аналіз нормативно-правової бази Верховної ради України, а саме наказів «Про затвердження Переліку видів спорту, що визнані в Україні» [7] і «Про затвердження Реєстру визнаних видів спорту в Україні» [5; 6] різних років (з внесеними доповненнями і правками) дозволив визначити кількість видів спорту та зміни щодо їх включення і виключення з офіційного переліку і реєстру. Так, у 2001 році у переліку розділу I зазна-

чено 39 літніх олімпійських видів спорту і 13 зимових. У 2007 цей перелік поповнився пунктом 39-1 «Велосипедний спорт БМХ» [7].

Розділ II у 2001 році включав 45 видів спорту, які не входять до програми Олімпійських ігор. У період з 2004 року по 2010 рік до цього розділу було додано 27 видів спорту і вилучено у 2006 такий вид спорту як гунфу. Загальна кількість видів спорту цього розділу у 2010 склала 71 вид.

Розділ III переліку налічував 25 спортивно-технічних і прикладних видів спорту і за період 2001-2010 років залишився без змін.

Розділ IV переліку видів спорту для осіб з вадами слуху, зору, опорно-рухового апарату, розумового розвитку у 2001 році включав 35 видів спорту. У 2003 був доповнений одним видом спорту і у 2009 році був змінений з включенням ще 11 видів спорту.

Відповідно з наказом Державної служби молоді та спорту України від 14.02.2012 № 690 було затверджено реєстр визнаних видів спорту в Україні, який включав три розділи і налічував у 2012 році 211 видів спорту [5].

Розділ I олімпійських видів спорту налічував 54 види у період з 2012 по 2015 роки. У II розділі неолімпійських видів спорту було представлено 110 видів спорту. У 2013 році 2 види спорту було вилучено з реєстру і така ж кількість була додана до реєстру. Слід зауважити, що в II розділі було представлено види спорту, які у переліку видів спорту 2001 року знаходилися у розділах III і IV. У III розділі реєстру видів спорту для інвалідів 2012-2015 років було зазначено 47 видів спорту.

11.03.2015 року у наказі №639 Мінмолодьспорту України було затверджено оновлений Реєстр визнаних видів спорту в Україні [6]. Перший розділ реєстру включав на кінець 2015 року 54 види спорту, другий – 109 і третій – 51. У 2016 році до розділу I було додано 2 види спорту, також до реєстру внесли 3 види спорту і виключили 2 види розділу II. Саме цей розділ був доповнений ще п'ятьма видами спорту у 2017 році і одним у 2018. В 2019 році представлено реєстр видів спорту, який включав: I розділ – 56 видів, II розділ – 109 видів і III – 51 вид. В 2020 році також продовжувалося розширення реєстру у розділі II, куди було додано ще 6 видів спорту і один – до розділу III. В 2021 році ще було додано по одному виду спорту у розділи I і II та виключено один вид спорту з розділу I.

Даних в реєстрі щодо включення і виключення видів спорту за 2022 і 2023 роки не було знайдено. Орієнтуючись на інформацію з порталу відкритих даних щодо реєстру визнаних видів спорту в Україні 03.01.2024 року [8], було з'ясовано, що в ці роки не відбувалося змін у реєстрі видів спорту.

За даними офіційного сайту Міністерства молоді та спорту України на початку 2024 року до реєстру було додано два види спорту у розділ I і три – до розділу II, виключено з другого розділу одразу 10 видів спорту [9]. Таким чином на 03.01.2024 року у реєстрі у першому розділі вказано 59 видів спорт, у другому – 120 і в третьому – 45.

Зважаючи на отриману інформацію було створено графік змін кількості видів спорту визнаних в Україні за період з 2001 і на початок 2024 року (рис. 1).

Висновки. Проведений аналіз нормативно-правової бази Верховної Ради України та профільного Міністерства щодо змін у переліку (2001-2010 рр.) і реєстрі

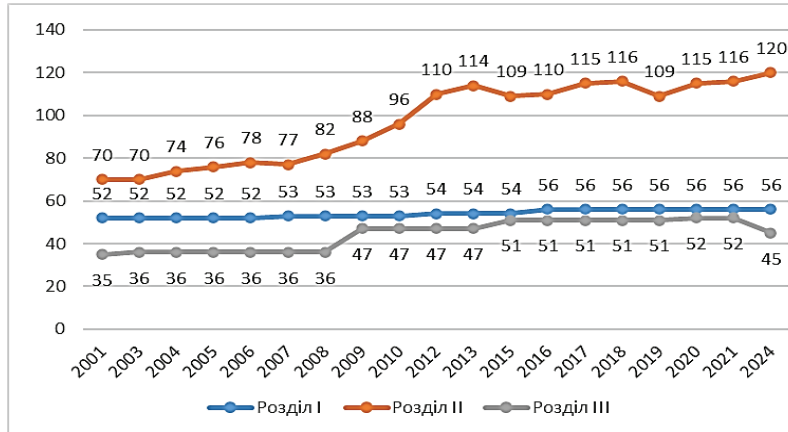

Рис. 1. Графік змін кількості видів спорту визнаних в Україні за період з 2001 і на початок 2024 року

(з 2012 року) визнаних видів спорту в Україні, дозволив констатувати, що за період з 2001 і на початок 2024 року спостерігається позитивна динаміка щодо збільшення кількості видів спорту в країні. Кількість зареєстрованих олімпійських видів спорту зросла з 52 до 56. Перелік видів спорту осіб з інвалідністю з ураженням опорно-рухового апарату, вадами зору, слуху та розумового і фізичного розвитку розширився з 35 до 45 видів. Найбільші зміни щодо внесення видів спорту до реєстру стосувалися неолімпійських та національних видів спорту. Їх кількість за означений період зросла майже вдвічі з 70 до 120. Таким чином, за досліджений період кількість видів спорту визнаних в Україні зросла з 157 до 221.

Таке різноманіття визнаних видів спорту і їх постійне збільшення, беззаперечно позитивно впливає на залученість населення до занять спортом. Офіційно визнаний вид спорту отримує право на державну підтримку і, як наслідок, на проведення офіційних змагань, створення національних команд для виступу за кордоном, присвоєння спортивних звань, фінансування і розвиток інфраструктури тощо.

Слід зазначити, що не всі накази щодо внесення видів спорту до реєстру представлені у відкритому доступі на офіційних сайтах профільного Міністерства і Верховної Ради України. В наданій інформації можуть бути неточності щодо внесення і виключення видів спорту в окремі роки.

Література:

1. Борисевич Л., Світлозарова А. Популярність спорту в суспільстві. *Шляхи розвитку рухової активності молоді України*. 2023. С. 143.
2. Зенченко В. І. Суспільно-історичні аспекти виникнення і розвитку грепплінгу в Україні: магістер. робота. Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2021. 51 с.
3. Зенченко В., Ворона В. Умови виникнення і розвитку грепплінгу у світі. *Актуальні питання підготовки спортсменів в олімпійських і неолімпійських видах спорту: матеріали I всеукраїнської науково-практичної конференції / відповід.* ред. Д.В. Бермудес. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2021. С. 229–233.
4. Латишев М., Тропін Ю., Ференчук Б., Юшина О. Популярність спорту в Україні: сучасні тенденції. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*. 2023. № 1. С. 98-103. DOI: doi.org/10.31891/pcs.2023.1.15
5. Про затвердження Реєстру визнаних видів спорту в Україні : Наказ Державної служби молоді та спорту України від 14.02.2012 р. № 690. *Законодавство України* : база даних / Верхов. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0690769-12#Text> (дата звернення: 05.03.2024).
6. Про затвердження Реєстру визнаних видів спорту в Україні : Наказ Мінмолодьспорту України від 11.03.2015 р. № 639. *Законодавство України* : база даних / Верхов. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0639728-15#n13> (дата звернення: 07.03.2024).
7. Про перелік видів спорту, що визнані в Україні : Наказ Державного комітету молодіжної політики, спорту і туризму України від 07.02.2001 р. № 261. *Законодавство України* : база даних / Верхов. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-01#Text> (дата звернення: 03.03.2024).

8. Реєстр визнаних видів спорту в Україні на 03.01.24. *Портал відкритих даних*. URL: <https://data.gov.ua/dataset/sports-register/resource/89df90f6-2d45-4ce1-84e1-53085447fa83> (дата звернення: 03.03.2024).
9. Реєстр визнаних видів спорту. Офіційний сайт Міністерства Молоді та спорту України. URL: <https://mms.gov.ua/tag/reyestr-viznanih-vidiv-sportu> (дата звернення: 04.03.2024).
10. Сушко Р., Дорошенко Е. Глобалізація в сучасному світі та її вплив на спорт вищих досягнень. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2016. № 2. С. 140–145.
11. Цикоза Є. В., Ляшенко О. Р., Корольов Б. А., Латишев М. В. Сучасні тенденції популярності спорту в Україні. *Editorial board of International Electronic Scientific and Practical Journal «WayScience»*. 2023. С. 71–72.

References:

1. Borysevych, L., Svitlozarova, A. (2023). Populyarnist' sportu v suspil'stvi [Popularity of sport in society]. *Shlyakhy rozvytku rukhovoyi aktivnosti molodi Ukrayiny – Ways of development of motor activity of the youth of Ukraine*. P. 143 [in Ukrainian].
2. Zenchenko V. I. (2021). Suspil'no-istorychni aspekty vynyknennya i rozvytku hrepplinu v Ukrayini [Socio-historical aspects of the emergence and development of grappling in Ukraine]: mahister. robota. Sumy : SumDPU imeni A.S. Makarenka, 51 p. [in Ukrainian].
3. Zenchenko V., Vorona V. (2021). Umovy vynyknennya i rozvytku hrepplinu u sviti [Conditions of origin and development of grappling in the world]. *Aktual'ni pytannya pidhotovky sport-smeniv v olimpiys'kykh i neolimpiys'kykh vydakh sportu – Current issues of training athletes in Olympic and non-Olympic sports : materialy I vseukrayins'koyi naukovy-praktychnoyi konferentsiyi / vidpovid. red. D.V. Bermudes*. Sumy: SumDPU imeni A.S. Makarenka. pp. 229–233 [in Ukrainian].
4. Latyshev M., Tropin YU., Ferenchuk B., Yushyna O. (2023). Populyarnist' sportu v Ukrayini: suchasni tendentsiyi [Popularity of sports in Ukraine: modern trends]. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective – Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*. no. 1. pp. 98-103. DOI: doi.org/10.31891/pcs.2023.1.15 [in Ukrainian].
5. Pro zatverdzhennya Reyestru vyznanykh vydiv sportu v Ukrayini [On approval of the Register of Recognized Sports in Ukraine]: Nakaz Derzhavnoyi sluzhby molodi ta sportu Ukrayiny vid 14.02.2012 r. № 690. *Zakonodavstvo Ukrayiny – Legislation of Ukraine : baza danykh / Verkhov. Rada Ukrayiny*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0690769-12#Text> (data zvernennya: 05.03.2024).
6. Pro zatverdzhennya Reyestru vyznanykh vydiv sportu v Ukrayini [On approval of the Register of Recognized Sports in Ukraine] : Nakaz Minmolod'sportu Ukrayiny vid 11.03.2015 r. № 639. *Zakonodavstvo Ukrayiny – Legislation of Ukraine: baza danykh / Verkhov. Rada Ukrayiny*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0639728-15#n13> (data zvernennya: 07.03.2024).
7. Pro perelik vydiv sportu, shcho vyznani v Ukrayini [About the list of sports recognized in Ukraine]: Nakaz Derzhavnogo komitetu molodizhnoyi polityky, sportu i turyzmu Ukrayiny vid 07.02.2001 r. № 261. *Zakonodavstvo Ukrayiny – Legislation of Ukraine : baza danykh / Verkhov. Rada Ukrayiny*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-01#Text> (data zvernennya: 03.03.2024).
8. Reyestr vyznanykh vydiv sportu v Ukrayini na 03.01.24 [Register of recognized sports in Ukraine as of 03.01.24]. *Portal vidkrytykh danykh – Open data portal*. URL: <https://data.gov.ua/dataset/sports-register/resource/89df90f6-2d45-4ce1-84e1-53085447fa83> (data zvernennya: 03.03.2024).
9. Reyestr vyznanykh vydiv sportu [Register of recognized sports]. *Ofitsiyyny sayt Ministerstva Molodi ta sportu Ukrayiny*. URL: <https://mms.gov.ua/tag/reyestr-viznanih-vidiv-sportu> (data zvernennya: 04.03.2024).
10. Sushko R., Doroshenko E. (2016). Hlobalizatsiya v suchasnomu sviti ta yiyi vplyv na sport vishcheykh dosyahnen' [Globalization in the modern world and its impact on sports of higher achievements]. *Sportyvnyy visnyk Prydniprov'ya – Sports Bulletin of the Dnieper Region*. no. 2. pp. 140–145 [in Ukrainian].
11. Tsykoza YE. V., Lyashenko O. R., Korol'ov B. A., Latyshev M. V. (2023). Suchasni tendentsiyi populyarnosti sportu v Ukrayini [Modern trends in the popularity of sports in Ukraine]. *Editorial board of International Electronic Scientific and Practical Journal «WayScience»*. pp. 71–72. [in Ukrainian].